

Svar på fullmäktigemotion; Skyltning och instruktioner, R Åkers

Välfärdsområdesstyrelse 13.05.2024 § 117

Beredare Sjöström Pia-Maria
Tilläggsuppgifter: telefonnummer: 040 184 1597, fornamn.efternamn@ovph.fi

Fullmäktigeledamot Rebecca Åkers har sin fullmäktigemotion som lämnades in 20.12.2023 föreslagit att välfärdsområdet utreder om alla oberoende av kön känner sig bekväma med att använda toaletterna i verksamhetsutrymmena samt att informationen som ges till kunderna inte ska utgå från en binär könsnorm.

Bakgrunden till Åkers motion är en rapport som Justitieministeriet publicerade år 2021, rapporten behandlar hur könsminoriteter bemöts och upplever diskriminering inom social- och hälsovården.

När nya verksamhetsutrymmen planeras utgår man från vilka behov olika människor har. I planeringen beaktas bland annat behov hos rörelsehindrade och personer med hörsel- och synnedsättning, men även kulturell bakgrund och olika könsidentiteter beaktas allt mer. Man försöker alltså planera utrymmena så att de ska vara trygga för alla användare. Det här iakttas också när man renoverar gamla utrymmen.

Könsneutrala toaletter finns i välfärdsområdets senaste nybygge, H-huset i Sandviken i Vasa. Även i exempelvis X- och G-husen i Sandviken där välfärdsområdets förvaltning arbetar är toaletterna könsneutrala. Saken har alltså nu redan uppmärksammats i stor omfattning i de fastigheter som Österbottens välfärdsområde äger.

Välfärdsområdet har verksamhet i nästan 500 olika fastigheter. Välfärdsområdet hyr utrymmen av till exempel kommuner, men även av privata sektorn. Hur toalettutrymmena ser ut varierar mellan fastigheterna. Toaletter med bara en wc är oftast redan nu könsneutrala, medan toaletter med flera bås är binärt manliga eller kvinnliga. I närheten av dessa finns det vanligen en toalett för rörelsehindrade som är gemensam för alla kön. På välfärdsområdets boendeenheter har de boende i de flesta fall en egen toalett.

Huruvida man kan öka antalet könsneutrala toaletter beror på hur fastigheternas toalettutrymmen ser ut – är det toaletter med en wc som kan ändras till könsneutrala eller är det toaletter med flera bås. Vid ändring av toaletter med flera bås till könsneutrala behöver man också beakta vissa kulturella faktorer, eftersom en del av välfärdsområdets invånare vill använda endast sådana utrymmen som bara används av andra av samma binära könsuppfattning och representanter för samma kön.

Det som Åkers lyfter fram i sin motion om toaletter och att personer av alla kön tryggt ska kunna sköta sina ärenden och känna sig bekväma har alltså redan tagits och tas också i fortsättningen i beaktande när man planerar nya utrymmen och renoveringar. Ändringarna genomförs i takt med att fastigheterna renoveras, dock med beaktande av eventuella begränsningar som finns i utrymmena.

En annan aspekt som Åkers lyfter fram i sin motion är information som riktar sig till kunderna. Alla 8 000 anställda är delaktiga i välfärdsområdets kommunikation utåt. Det finns mycket kommunikationsmaterial i omlopp. En del material produceras på serviceenheterna och en del av välfärdsområdets kommunikationsexperten. En del av materialet användes redan tidigare av kommuner och samkommuner och en del material är helt nytt eller har uppdaterats för välfärdsområdet. Det kommer också kommunikationsmaterial från tredje part (Institutet för hälsa och välfärd, organisationer, företag).

Anvisningen är att könsneutralt språk ska användas i nytt material och i material som uppdateras. I praktiken betyder detta bland annat att man på svenska inte använder pronomenen hon och han, utan pronomenet hen. Till exempel i broschyren "Välkommen att föda" pratar man om partner och stödperson, man antar inte att det handlar om en pappa. Ett annat exempel från kommunikationsmaterialet är i informationen om avgiftsfria preventivmedel för under 25-åringar, där har mångfalden bland kön och sexualitet beaktats genom att välja bilder som inte stöder en binär könsuppfattning eller heteronormativitet.

Det finns mycket kommunikationsmaterial som produceras både centralt och ute på enheterna och det är en långsam process att uppdatera allt material. Hur bra den enskilda person som producerar materialet är på att lägga märke till diskriminerande formuleringar spelar å andra sidan också stor roll för slutprodukten. Målet är ändå att välfärdsområdet i sitt eget material inte ska diskriminera någon.

I välfärdsområdet utarbetas som bäst en funktionell plan för likabehandling. Som grund för den har man sammanställt en täckande lägesbild tillsammans med exempelvis klientråden. Nästa steg är att verksamhetsområdena fått en gemensam uppgift. Verksamhetsområdena bes att speciellt med tanke på olika former av diskriminering utvärdera hur tillgänglig deras service är för olika användargrupper. Verksamhetsområdena ska också ta fram 1–3 centrala åtgärder för att förbättra en jämlik tillgång till servicen i verksamhetsområdet, här ingår beaktande av alla kön. Till planen hör också att verksamhetsområdena ska gå igenom sin verksamhet och identifiera modeller och verksamhetssätt som kan utgöra en diskrimineringsrisk eller orsaka diskriminering. Verksamhetsområdena ska också lista vilket behov det finns av utbildning gällande likabehandling och tillgänglighet i servicen.

Ett resultat av detta arbete är att välfärdsområdet får en bättre, verksamhetsbaserad lägesbild och ett utvecklingsprogram som också hjälper våra serviceenheter att bli bättre på att beakta personer som tillhör könsminoriteter.

Sektordirektör, barn, unga och familjer Sjöström Pia-Maria

föreslår, att välfärdsområdesstyrelsen beslutar att ge svaret på fullmäktigemotionen som redogörelse till välfärdsområdesfullmäktige. Styrelsen föreslår för fullmäktige att motionen härmed är slutbehandlad.

Beslut:

Förslaget godkändes.

Antecknades till protokollet att välfärdsområdesdirektör Marina Kinnunen fungerade som föredragande i ärendet, eftersom ordinarie föredragande var förhindrad.

Välfärdsområdesfullmäktige 10.06.2024 § 42

2895/00.02.00/2024

Beredare

Sjöström Pia-Maria

Tilläggsuppgifter: telefonnummer: 040 184 1597, fornamn.efternamn@ovph.fi

Styrelsen

föreslår, att fullmäktige godkänner ovanstående redogörelse som svar på motionen, samt förklarar motionen slutbehandlad.

Beslut:

Förslaget godkändes.

Österbottens välfärdsområde
Pohjanmaan hyvinvointialue

Distribution